

УДК 796.325(09)

Гальченко Л.В.¹, Мацура М. А.²

¹ канд. пед. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. КНТ-213 НУ «Запорізька політехніка»

ІСТОРІЯ ВОЛЕЙБОЛУ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Вільям Джон Морган, інструктор фізичного виховання у коледжі Асоціації молодих християн (YMCA) у Голіоку, вважається винахідником волейболу. 9 лютого 1895 року він у спортивному залі підвісив тенісну сітку на висоті 197 см і розпочав гру, в якій його учні, кількість яких на майданчику не була обмежена, перекидували через неї баскетбольний м'яч. Морган назвав цю нову гру «мінтонет». Через рік вона була представлена на конференції коледжів асоціації молодих християн у Спрингфілді. Під впливом пропозиції професора Альфреда Т. Гальстеда гра отримала нову назву – «волейбол» [2].

Відкриття волейболу у кінці 19 ст. трапилось скоріше за усе не вперше. Є дані, що у подібні ігри грали тисячі років тому. Збереглися хроніки римських літописців, датовані 3 ст. до н.е., у котрих описується гра, схожа на волейбол: по невідомо з чого зробленому м'ячу гравці били кулаками.

Ця гра має назву фаустбол (від нем. «Faust» – кулак), «кулачний м'яч». Аналог фістболу вперше був згаданий в одній із промов римського імператора Гордіана III у 240 році нашої ери. Перші офіційні правила гри були опубліковані в Італії в 1555 р., тому гру іноді називають «італійською лаптою». Наприкінці 19 ст. гра потрапила до Німеччини, й згодом стала центром світового фаустболу. В даний час гра надзвичайно поширена в ряді європейських країнах, а також у Північній та Південній Америці, Японії та деяких африканських державах [1].

У 1897 році були прописані перші правила гри в волейбол. Кількість гравців було будь-яким, торкатися м'яча можна було скільки завгодно раз, аби він не торкався площадки. Очко можна було заробити тільки на своїй подачі, а невдала спроба подати приводила до повторної подачі.

Разом з поширенням гри, вдосконалюються правила. Проте, між правилами прийнятими на Сході та Заході є істотні відмінності, в числі, яких можна відзначити, кількість гравців і їх розташування: у країнах Америки, Африки, Європи практикувався волейбол з шістьма гравцями на майданчику, в Азії – з дев'ятьма або дванадцятьма гравцями на майданчику 11х22 м без

зміни позицій гравцями під час матчу. У 1922 році прийняті поправки в правила, що обмежують кількість торкань м'яча в одному розіграші до трьох.

Основні правила, які використовуються зараз, сформувався в період з 1915 по 1925 років. Були затверджені сучасні розміри майданчика і м'яча, висота сітки для чоловічих і жіночих змагань, визначено одночасне перебування на майданчику 6 гравців, дозволено тільки 3 торкання м'яча. Відмінностями від сучасного волейболу було те, що партія йшла до 15 очок, які зараховувалися при виграші тільки на своїй подачі. В Азії в той час волейбол проходив за своїми, відмінним від усього світу правилами. Перші загальнонаціональні змагання були проведені в 1922 році в Брукліні. Спортивна волейбольний організація вперше була створена в Чехословаччині у вигляді Союзу і волейболу. Трохи пізніше з'являються національні волейбольні федерації в Болгарії, США, СРСР, Японії. Основні технічні прийоми (атакуючі і обманні удари, подача, передача, груповий і одиночний блок) і тактика гри формувалися методом проб і помилок [1].

В Україну ця гра прийшла в 1925 році. У той час у Харкові жив професор В. Блях. Він був спортивною людиною: якось у Москві випадково натрапив на цю гру і не дарма захопився таким дійством. Він вирішив організувати щось подібне в Харкові. Професора підтримали його колеги та студенти. За кілька днів у місті збудували перші волейбольні майданчики. Розпочалися масові змагання, які, власне, і поклали початок розвитку волейболу в Україні [3].

У лютому 1926 року при Губернській раді фізкультури створюють організаційну групу з розповсюдження та розвитку цього виду спорту. Всеукраїнський спортивно-технічний комітет затвердив єдині правила. На той час у Харкові вже налічувалося близько ста команд. Створюються перші колективи в Дніпропетровську, Одесі, Києві. 1927 року в Харкові розіграно першість України. У змаганнях взяли участь колективи з 11 міст. Перемогу святкували дніпропетровці. Цей турнір, висловлюючись сучасною термінологією, став доброю перевіркою сил перед стартом Всесоюзної спартакіади, яка відбулася в серпні 1928-го. У фінальному матчі українці з рахунком 2:0 переграли господарів майданчика – москвичів. Таким чином, наші гравці стали першими тріумфаторами у всесоюзних змаганнях. Жіночий колектив посів друге місце.

Отже, волейбол – це не просто гра, це стиль життя. Він дає можливість не лише покращити свою фізичну форму, але й знайти нових друзів, отримати незабутні емоції та зарядитися позитивом. Волейбол в Україні має багату історію та значний потенціал для подальшого розвитку. Завдяки зусиллям ФВУ, клубів, тренерів та самих волейболістів, цей вид спорту може здобувати ще більше перемог на світовій арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ващенко І. М. Історичні аспекти зародження і розвитку волейболу. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2013. №. 108.
2. Максак О.Ш. Бесперервне навчання з теоретичного курсу «Фізичне виховання»: навчально-методичний посібник. Київ: Логос, 2005. 316 с.
3. Шулікін Д. Українському волейбол – 80. Фізичне виховання в школі. 2005. № 3. С. 51.